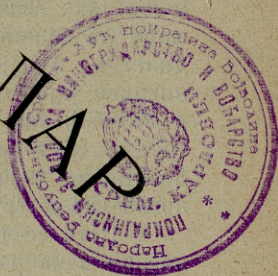
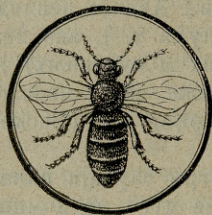

СРПСКИ ПЧЕЛАР

ИЛУСТРОВАН ОРГАН „СРПСКЕ ПЧЕЛАРСКЕ ЗАДРУГЕ“

ЗАШТИТНИК ЛИСТУ:

Његова Светост Патријарах српски
Георгије Бранковић

ГЛАВНИ УРЕДНИК:

Јован Живановић

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:

Иван Маширевић

Бр. 11.	Изази једанпут месечно	Цена је листу на годину 2 ф. или 5 дин.	Година III.
---------	------------------------	--	----------------

О матици.

(Теорија и пракса).

(Свршетак).

1. О безматичењу нећу за сада опширније говорити, јер приликом безматичења не обзире се каква је матица, већ падају као жртва пчеларева рачуна старе и младе, добре и лошије матице. То је лоша страна безматичења, јер при том послу често пропада и врло добра матица, премда је по пчелара проби- тачан. Кошнице је најбоље безматичити за цветања багрене и липе, а ни пошто у јесен н. пр. о цветању старачца, јер није све једно, хоће ли нам се младе матице оплодити у време или невреме. Премда се матица може за нужду спарити и оплодити и у октобру ако је лепо време, али така се матица никад не може упоредити са оном, која се је оплодила на време т. ј. у време ројидбе. — Безматичењу — које је и немогуће извести на великим пчелињацима — учинио је крај г. проф. Ј. Ж. са својом кошницом, у којој се даде хевеманова решетка боље упо- требити него ма у којој другој кошници, чиме пчелар долази до лепе добити на меду, а уз то му је уштеђен велики посао око безматичења.

2. Много више има се рећи о убијању болесних матица. У том послу ваља да је пчелар врло смотрен и да не брза, јер може лако себи штете и непотребна посла направити. Пчелар мора из кошнице матицу уклонити: а.) Ако је старија од 3 године. б.) Ако је саката. в.) Ако је неплодна т. ј. ако не леже никаква јаја. г.) Ако је луда т. ј. ако леже по више оплођених и неоплођених (трутовских и пчелињих) јаја у једну ћелицу. д.) Ако је трутовњача, те леже само неоплођена јаја у пчелиње ћелице, из којих постаје рђав црв (Buckelbrut) а из овога дивља пчела (мали трутови).

Што се тиче прва три случаја наведена под а, б и в. ту пчелар нема разлога да се дуго преомишља, већ треба да такве матице за времена замени младим матицама т. ј. зрелим матичњацима. Много већма мора пчелар пазити, када наиђе у кошници на луду матицу или трутовњачу, јер у тим случајевима, може пчелар да се превари, па да убије здраву и плодну матицу. За то ћу посебно да говорим а.) О лудој матици и б.) о трутовњачи.

а.) Ако нека матица носи по више јаја у једну ћелицу, то се за такову матицу каже да је луда. Оваке матице нису никаква реткост. Сваки пчелар који има више кошница, може сваке године наићи на такову матицу; али за то не треба да брза са убијањем матице, него треба прво да размисли и добро разгледа, нема ли можда каква узрока томе, што матица по више јаја леже у једну ћелицу. Што је матица млађа тим треба да је пчелар хладнији и обазривији у своме суђењу, јер може бити више узрока, ради којих матица леже по више јаја у једну ћелицу, дакле не мора матица заиста бити луда. Тако н. пр. кад почне бујна паша, хоће пчеле обилније да хране матицу оном племенитом храном која се млеко зове, а зна се да ова храна јако утече на јајњак матичине, те јаја брзо sazревају и нагомилају се у матичином телу толико, да није кадра правилно их лећи, већ мора тако рећи да их просипа по саћу.

То исто може да се деси, када је матица била дуже времена затворена у кавешчићу или ако је ханемановом преградом била ограничена на узан простор. а није јој при том додавано празна саћа, где би могла лећи. Г. А. Живановић катихета у у Осеку испричао нам је један занимљив случај, како му је једна матица постала за неко време луда с тога, што ју је ограничио једним вештачким сатом од фалсификованог воска, на два оквира. (Види „Српски Пчелар“ г. I. бр. 2.) Матица није хтела лећи у тај сат јаја, која су се у њој у толикој мјножини накупила, да их је морала после по више у једну ћелицу лећи. Када је г. Ж. тај сат склонио, и од матице сувишна јаја одишла, почела је опет правилно јаја лећи т. ј. по једно у сваку ћелицу. — У таквим дакле случајевима не треба брзати, већ треба добро се размислити и за који дан дочекати, да не би под привидно

лудом матицом убили баш плодну и добру матицу, те тиме себи без нужде посла и неприлике цачинили. Леже ли пак нека матица, непрестано по више јаја у једну ћелицу и ненастане ли код ње за дуже време нормално стање, та је заиста луда, и такову треба без околишења чим пре уклонити.

б.) Како код луде матице, исто тако треба пчелар да је обазрив, ако наиђе у кошници на *трутовњачу*. Ако је трутовњача већ старија матица а рђав црв раширио се у великој мери по саћу, тада обично нема наде, да ће та матица опет почети лећи пчелиња јаја, јер то је знак да јој је нестало трутовска семена (сперма), које претвара мушко јаје у женско. Али ако је трутовњача млада, тек скоро оплођена матица, тада пчелар треба да се стрпи за неки дан, јер као што пчелари доказују, то може имати свога узрока, што више пута хоће млада и скоро оплођена матица да леже спочетка дивљу пчелу (мале трутове). Пре него што овај појав почнем тумачити, морам претпоставити, да сваки пчелар зна што је то семењача (receptaculum seminis). Семењача је округла кесица или бешичица величине као омање зрно ситне проје, дакле довољно велика, да је и оком без стакла што увећичава лепо видети можемо. Ова је кесица пре спаривања, дакле док се матица не оплоди, пуна водњикаве течности, те је с тога прозачна. Када се пак матица оплоди, добије семењача млечну боју, а то с тога што је у семењачу дошла трутовска сперма и истисла из семењаче ону водњикаву течност. Већи део ове течности одиђе кроз канал, којим јаје пролази, али по нешто од те течности хоће више пута да се задржи на ушћу семењаче и у оном каналићу, који семењачу везује са каналом, којим јаје пролази. Уз ово треба још сваки пчелар да зна, да матица може снети трутовско или пчелиње јаје. Сва јаја док су на јајњацима једнака су, по хоће ли матица да снесе трутовско јаје, она га снесе у ћелицу онако какво се одваљало са јајњака, хоће ли пак да то јаје постане женско т. ј. да се из њега излеже пчела или матица, она га када оно пролази поред семењаче, попрска трутовском спермом. Сад када то све знамо, лакше ћемо растумачити, за што често млада и оплођена матица хоће да леже рђава црва т. ј. дивљу пчелу, дакле да буде трутовњача.

Када дакле млада и већ оплођена матица почне лећи и дође над пчелињу ћелицу, пошто зна да треба у њу да снесе пчелиње (женско) јаје, она га заиста попрска; али га не попрска трутовском спермом, већ оном течношћу, која је пре спаривања у семењачи била, те од које се је нешто на ушћу семењаче после спаривања задржало. Разуме се да матица заман том течношћу прека јаје, јер оно ипак остаје трутовско, и то тако бива док се та течност не потроши, те трутовска сперма не дође на ред. Докле год дакле она течност траје, дотле ће млада матица бити трутовњача, тек када се она потроши и

матица почне јаја прскати трутовском спремом тада ће и матица престати бити трутовњача, те опет лећи пчелу.

Ово је најверојетнији начин и најприроднији пут, како да себи протумачимо појав, што више пута од младе трутовњаче, хоће да опет постане добра и плодна матица.

Код оних матица, које су довољно сперме у себе примиле тако, да иста сву семењачу дупком испуњава, неће се никада десити, да из почетка почне лећи дивљу пчелу; напротив, ово се дешава само код оних матица, које нису довољно сперме примиле, те им није семењача сасвим спермом испуњена, већ је нешто и од оне течности у семењачи заостало.

Све ово написао сам у намери, да сачувам многу матицу, да права здрава не страда, а уједно да уштедим пчелару непотребан труд и да га наклоним од штете, коју би себи не промишљеним убијањем матица нанети могао.

Вел. Радинци.

Ђ. Коларовић.

ТШНЕ ПРОЈСТЕ, ТШНЕ И ДАДИТЕ.

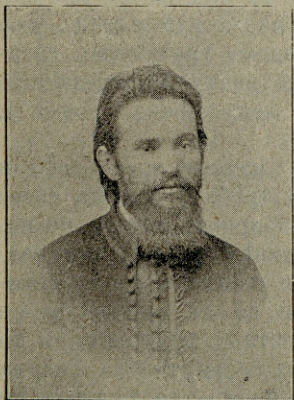
(Приказано ученицима проф. Јов. Живановића)

„Сав свет све зна“.

„Нико се није научен родио“.

(Нар. послов.)

Ако се обазремо и погледамо за два деценија у натраг и упоредимо стање рационалног пчеларења из тога времена са стањем његовим данас, можемо бити са успехом потпуно задовољани. Пре двадесет година можемо рећи да рационално пчеларство није ни постојало за наш народ; данас пак рационално пчеларство разгранато је у великој мери у нашем народу, јер ретко је наћи места, где нема

Ђорђе Коларовић парох

по који пчелар са ђерзонкама т. ј. кошницама са покретним сањем. Да се је та узвишена, дивна и сарамерно најкориснија економска струка у тој мери разгранала у нашем народу, заслуга је проф. Јована Живановића, који је својим неуморним радом створио себи множину ученика који данас по свима крајевима Српства шире ту племениту економску грану.

Пошто ове редове приказујем ученицима проф. Ј. Живановића нужно је да споменемо, да ја под ученицима Живановићевим не мислим само оне, који су као директни његови учени-

ци пчеларство из његових уста и на његовом пчелињаку научили и присвојили, већ и све оне који се пчеларењу научише читајући и студирајући његова силна и изврсна пчеларска дела. Уверен сам да колико год има данас проф. Ј. Живановић ученика који непосредно од њега пчеларењу се научише, исто толико ако не и више има их који добри пчелари постадоше проучавајући његове богате пчеларске радове.

Нећу да тврдим да сви Живановићеви ученици морају бити и практични пчелари, јер сваки човек није за све; али је сигурно да сваки Живановићев ученик добије толико спреме да је кадар — све и ако неће сам пчеларити — поучити и упутити другога у рацијоналном пчеларству. Сваки рекох, па ма не био пчелар, као Живановићев ученик мора стећи толико знања пчеларскога; јер бити Ж ученик а не завоleti пчелу немогуће је. Кога Живановић није кадар загрејати и одушевити за пчеларство, нико није кадар. Врло се добро сећам његових предавања пре 15 година када сам богослов био. Ма да у то време не беше пчеларство обликатам предмет у богословију, ипак је соба увек пуна била слушаца.

Напред сам рекао да у првом реду хвала припада проф. Ј. Ж. што се пчеларство а нарочито рацијонално пчеларење у тој мери разгранало у нашем народу, јер он је које живом речју које својим пчеларским делима прибавио себи на стотине својих ученика који по свима крајевима где има Србина пчеларство шире. Но ма да су знатне заслуге и Живановићевих ученика што се рацијонално пчеларство у нашем народу распрострло, ипак знатан број тих ученика не испуњава своју задаћу у оној мери у којој би то могли и требали да чине. Хвале је вредно што Живановићеви ученици учитељи и свештеници живом речју поучавају и упућују наш народ у рационал. пчеларењу, али по мом мишљењу то још није довољно. Док ми не имадосмо свога пчеларскога листа, могли смо и тиме бити задовољни; али данас када и опет трудом и заузимањем проф. Ј. Ж. стекосмо једва дочекани пчеларски лист, држим да није довољно ограничити се само на ширење пчеларства и пчеларскога знања помоћу живе речи, већ се треба латити и пера, како би тај једва угледани пчеларски лист могао што боље своме позиву и намени одговорити. Није довољно само своје пчеларе у месту поучавати у оном што је нужно знати о пчели и пчеларењу, већ ваља поучити и упутити и онога брата пчелара, који можда нема прилике из живих уста пчеларењу се научити, но је приморан да се прихвати књиге и пчеларскога листа.

Кад се наш ошће уважени учитељ не задовољава тиме што престано својим предавањима усађује у срца и душу млађе генерације свештеничке љубав и знање к пчели и пчеларству; већ ево непрестано без мало четврт века и пером ради на пољу пчеларства, како би и најудаљенијем Србину и брату

Хрвату, коме његове здраве поуке треба, од користи и помоћи био; зар и ученици његови нису дужни исто тако, према силама и знању своје рад његов потпомагати. Ко се никако пером не бави томе није толико ни замерити, али је за осуду онај брат и пчелар, који у велико пером влада и који је стекао гласа и на књижевном пољу, па се поред свега тога у нашем „Српском Пчелару“ ни са једним чланком нигда јавио није. Кад се можемо истицати на пољима, где нисмо сигурни да ћемо користити своје народу, зашто не би и тамо се јављали, где ће нам труд сигурним плодом уродити?!

Можда немам право, али ја бих то ћутање назвао себичношћу а донекле и неблагодарношћу; или како да назовем, кад неко ко је вешт у нечем, неће то своје знање и умење и друге да саопћи, већ га крије и кинеским зидом ограђује. Нека нико не прими ово за увреду, али ја познајем доста врло добрих пчелара, који нигда не нађоше за добро, да ма једним чланком помогну и послуже својој неурој и невештој браћи. И против своје воље морам да признам таково ћутање себичношћу. Да је проф. Ј. Ж. био така ћуталица, имао би за извесно веће материјалне користи од пчеларења; јер питање је да ли би било толико пчелара и пчелињих продуката колико их данас има.

Дужност је свакога ученика да свога учитеља колико је могуће потпомаже; да ли се ми тога држимо — дела говоре. Кад је наш учитељ могао у свако доба живом и писменом речи и делима користити своје народу, зар су то мање дужни учинити ученици његови, који пчелареко знање од њега „тсн“ добише; и кад он сматра за дужност да своје знање са највећом готовошћу своје народу дарива, који је до тога знања умним и материјалним жртвама дошао, зар га ученици у том узвишеном послу смеју оставити сама? Али то је стара наша болест, да остављамо поједине борце за опће добро, саме да раде и да се боре док се не истроше. Многа је добра воља, са опћег нашег немара малаксала и много бачено семе није жељсна плода донело.

Неки своје ћутање правдају говорећи: да нису жељни славе. Но таковима би се могло одговорити: ако није „славољубље“ истицати се тамо, где се беру мандати, поверенице и живе! није славољубље ни писање у скроман и користан лист као што је наш „Срп. Пчелар.“ Ово је одговор онима који писање у листу као што је Срп. Пчелар“ називају „славољубље.“ Ја овим нисам хтео осудити паметну политичну борбу и политичну свест, јер иста је и нужна и потребна, али се мора „оснивати на економској свести“. „Срп. Пчелар“ је лист који је намењен једино користи и добру нашега народа, узвишен над свима страначким струјама; а тиме је још више дата могућност, да сваки пчелар буде његов сарадник.

Угледајмо се на наше вредне пчелице, па на посао сваки, коме пчеларство и добро нашега народа на срцу лежи!

Погрешно суди ко мисли да само нова „изобрјетенија“ треба износити на јавност; на против, сваки пчелар треба све што је год доживео или чуо о пчеларењу; да саопћи преко овога листа осталим пчеларима; тиме се богати искуство и усавршава пчеларско знање. Да су страни н. пр. немачки пчелари били таке ћуталице и немариши као што смо ми, зацело не би пчеларство дошло на тај степен савршенства, на коме се сада налази. Па и данас видимо да Немци непрестано пишу, раде, прате и саопћавају све, па и најмање ситнице из живота пчелинега и пчеларскога за њих је важно па и саме ситнице; а нама су често и крупнице ситнице.

Биће да је писању камен спотицања и тежња за оригиналношћу. Многи држе, да није вредно ни да пише, кад не може да створи нешто оригинално. Међутим није тако, јер пчеларско поље је данас доста пространо, тако да сваки раденик може на њему наћи посла, који само воље за то има. Тако ко разуме стране језике могао би што доброга да нађе у страним пчеларским листовима изнети прерађено или преведено пред читаоце „Срп. Пчелара те тиме користити оној браћи пчеларима, који другога пчеларскога листа осим „Срп. Пчелара не читају.

Многи се искуством уверио да је нешто добро и корисно, право је дакле да то изнесе и пред остале пчеларе. Други се опет можда у чему опекао, право је и поштено да упозори на то остале пчеларе, да не би и они прошли као и он, јер пословица каже: „ко се ожеже, а не каже друштву да је врућа чорба, није поштен човек“.

Корист и унапређење материјалног и моралног стања нашега народа, налаже свакоме пчелару, да ради колико је год могуће на ширењу пчеларства; а тим више се то захтева од бивших ученика проф. Ј. Живановића, па за то завршујући и опет се обраћам на њих са речима: „ТШЕ прѣстѣ, тШЕ и дадите“.

У Срему.

П. Ђ.
пчелар.

Пчеларење Линебуршких пчелара с плетарама.

(Наставак.)

Рођење. Линебуржани пуштају природне ројеве. Да не би ројидба дуго трајала, побринули су се Линебуржани што су све своје плетаре најједначили по снази. Зато у исто вријеме почну првенци да се пуштају и Линебуржани да им се не би ројеве смјешали упо-

требљавају врећице за хватање ројева. Кад првенац изиде, онда у маторци трутовско саће с леглом исијецају, као што чине и наши пчелари и престају је прихранити. Не прихрањују ни првенце ни другенце ако је паша добра и вријеме погодно. Маторке кошнице удешавају Линебуржани за сабирање меда, зато пазе да се сувише не изроје и тијем ослабе. Ако маторка пусти рој, а пчелар опази да је друштвом слаба, он ће рој натраг у маторку стрести. Ројење кошта много меда, јер сваки пут кад рој излази понесе са собом много меда, зато пчелари да им се не би маторке ослабиле кад су се више пута ројиле, и да не би више ројиле, искуцкају пчеле из маторке у празну кошницу и оставе рој у њој до ујутру. Преко ноћ ће пчеле потући све матице осим једне. Из празне маторке по-сјећи ће све матичњаке и онда ће рој опет стрести у њу и метнути је на мјесто, гдје је и прије била. Тијем ће прекинути ројење у маторци и удесити је за сабирање меда.

Али гдјекоји пут не иде ројење како би желно пчелар. Удари киша и траје по њеколико дана. Пчеле матичњаке заплуване покидају и тијем ће се ројење задоцнити за три недеље дана. Зато Линебуржани како удари киша, прахрањују своје кошнице непрестано док киша не престане и не удари лијепо вријеме. Тијем ће препречити пут да пчеле не покидају матичњаке и да матица с лежењем не удари натраг. Који пчелар не би тако радио, показао би своју неспособност. До главне се паше морају све кошнице изројити и младе матице морају бити оплођене.

Ако вријеме кишовито не попусти, а матичњаци су већ затворени у маторкама, онда ће Линебуржани искуцкати из маторке првенац и метнуће га на мјесто маторке, а маторку на које празно мјесто. То све чини да му ројење не падне у главну пашу и онда од ројева не би добио ништа. Овако пак до главне паше стајаће маторке и ројеви у снази и биће кадри кад уђу у главну пашу да је достојно употребе.

Кад се деси при ројењу да матица због искрзаних крила падне на земљу а рој се ухвати на дрво, пчелар ће узети матицу, метнуће је у кавешчић и заденуће га у празну кошницу, коју ће метнути на мјесто маторке. Рој ће се повратити, јер нема матице, на своје старо мјесто у празну кошницу, која ће стајати на том мјесту док рој не уђе у кошницу. Послије ће пчелар цусити матицу из кавешчића у рој и кошницу ће ту са ројем метнути на које празно мјесто, а маторку ће метнути на њено мјесто, гдје је и била.

Ако би се случајно рој повратио са дрвета натраг у кошницу маторку прије него што је пчелар матицу са земље подигао, у кавешчић метнуо и додао га празној кошници и прије него што је ту празну кошницу с матицом метнуо на мјесто маторке, искуцкаће из маторке у празну кошницу с матицом онолико пчела колико је доста за рој, па ће онда тај рој метнути на празно које мјесто.

Ако стара матица при ројењу пропадне и рој се натраг врати у маторку, пчелар ће у кавешчићу додати матицу, ако их има у

резерви, у празну кошницу и искуцаће из маторке у ту празну кошницу с матицом рој а матицу ће сутрадан пустити из кавешчића.

Кад је добра паша хоће и првенци да пуштају ројеве парожке и парожци да пуштају бијеле пчеле.

Ако има на пчелињаку више кошница, које су врло јаке, па не ће да се роје, пчелар ће узети кошницу, која је пустила првенац и другенац, па ће је метнути на мјесто које врло јаке кошнице, која неће да се роји, а јаку на мјесто њено. Пчеле ће из врло јаке кошнице напунити кошницу, која је дала првенац и другенац и та ће кошница како добије матицу дати врло јаки рој. Ту ће исту кошницу док год има матичњака, кад је пустила рој, метнути опет на мјесто друге јаке кошнице, која неће да се роји. Тијем ће опет ојачати народом и ројиће се и тако ће са том кошницом једнако оперирати док год у њој буде затворених матичњака и запљуваних. Тијем начином умножиће своје кошнице кад се не ће да роје.

Првенце хватају Линебуржани на врећицу, а другенце и трећенце пуштају да се хватају, гдје хоће. Ако су слаби другенци и трећенци, они их спајају по више њих у један рој. Они веле: Боље мало кошница, али јаких него много слабих. Само јаки народи доносе користи.

Првенци у пчелињаку стоје на једној страни, а другенци и трећенци опет на другој страни. Другенци и трећенци остављају се за пријесјед, а првенци се у јесен сумпором погуше. Зашто баш са првенцима то чине узрок су маторе матице

Врећице за ројеве. Линебуржани најрадије хватају ројеве у врећице. По пчеларским књигама пише да су ројеви у врећицама ухваћени слабији него кад се слободно пуне да се ухвате гдје хоће. Али то није истина и Линебуржани воле у врећицу хватати ројеве него их пуштати да се хватају гдје хоће. Кад рој пустимо да излази сам и да се хвата гдје хоће, онда многе младе пчеле, које још нијесу доста снажне нападају по земљи. Ако је врло топло, многе ће са земље одлетјети у клупче, а доста ће их остати на земљи, које ће пропасти. А кад се рој у врећицу хвата, онда ће пчеле и те младе њежне остати све у животу. А како су младе пчеле потребне у роју за развитак друштва, то смо ми у „Српском Пчелару“ више пута казали. Ако је пак земља мокра, па се пушта рој без врећице, онда скоро све младе њежне пчеле пропадну, јер не могу одмах при оном гурању из лета да полете него падну на мокру земљу и ту угину. Па онда каква је кубура верати се по дрветима за ројевима. Ријечју Линебуржани воле своје ројеве хватати у врећице.

Стресање ројева. У стресању су ројева Линебуржани врло вјешти. Који има пчелињак од шездесет кошница, тај има за три недеље дана да стресе 60 првенаца и 180 другенаца и трећенаца. Излази сваки дан да се стресе по десет ројева. Кад је врло добра паша, бива по други пут ројење. Првенци дају парожке, а парожци бијеле пчеле. Код толикога рада око ројења и не били вјешти у стресању ројева. Они стресају ројеве без пчеларске капе и голих

руку. Кад рој изиде из маторке, чека се док се сасвијем не ухвати и примири, онда га стресу у кошницу и како се у кошници примири, одмах га однесу на одређено мјесто. Не држе на мјесту рој, гдје се ухвати, до у вече, као што код нас него га одмах носе на одређено мјесто. Кад се држи рој на мјесту гдје се ухватио, до у вече, онда рој ухвати свој лет на том мјесту и кад се у вече однесе на пчелињак, онда сутра дан много пчела зврндарају око мјеста гдје је јуче рој ухваћен.

Кад је рђава година за пчеле, онда пчелару остану доста слабих кошница, у којима су пчеле извеле саће тек до половине кошнице. У таким кошницама остане 5—8 фунти меда. Наравно да таке кошнице нити остављају за пријесјед, нити у јесен ваде мед из њих, него кад у јесен легло сасвијем изађе, онда пчеле сумпором угуше а кошницу завију платном и оставе је за до године, у које ће стрести рој. У таке кошнице стресају Линебуржани првенце, који послије пет недјеља избацују парожке и још по који рој. Ко хоће свој пчелињак да умножи или ко продаје ројеве тај ће са таким кошницама, ако их има, врло напредовати. Тијем ће начином свој пчелињак унеторостручити. Рој прво стресају у празну кошницу, па тек пред вече га стресу у кошницу са до пола израђеним саћем и с медом, јер кад га одмах дању стресу у таку кошницу, пчеле навале на мед узрујају се и хоће да утекну из ње, или изазову својом узрујаномшћу туђице.

Рад око ројева. Око кошница се ради у то вријеме од четири сата ујутру док лет не почне јачи, а послије подне од шест сахати у вече. Дању за вријеме лета не ће Линебуржани радити око пчела, јер се за вријеме лета пчеле узнемирују, заустављају од лета, а то је од штете за сабирање меда. Послије три дана како је рој ухваћен треба рој прегледати и освједочити се да ли је јак и како гради саће. Ако је на пр. првенац слаб, онда се каковом трећенцу, који је слаб, матица ухвати, пчеле се истресу на чаршав на земљу, поцрскају се медом и сланом водом и додаду се слабом првенцу у вече. Додане пчеле биће примљене од првенца. Сваки народ једне расе прима радо младе пчеле из другенаца и трећенаца. Такође ће пчелар прегледати како у ројевима пчеле граде саће. Линебуржани ударе увијек почетке од саћа у кошницу, у коју ће стрести рој. Те почетке могао је рој искрунити и почети саће изводити пљоштинице на лето, зато мора сада послије три дана ројеве прегледати и почетке опет удесити да ударају сјечимице на лето. Ако је почео који рој трutowско саће да изводи, он ће порушити и друге почетке додати. Трutowско саће не трши Линебуржанин особито сасвијем горе у врху кад почну пчеле изводити. Тек даље у кошници при земљи оставиће мало трutowског саћа. Такође пази пчелар да није саће у кошници једно од другога сувише растављено. Ако јесте, он ће га привући ближе једно другом тако да само двије пчеле могу кроз сокак пролазити. Кад је саће тако близу једно до другога, не могу ни пчеле да граде трutowскога саћа. Кад је саће близу тако

једно до другогa, онда је и топлије у кошници и усјешније за развитак уљава. Ако пчеле почну ипак, пошто укљовиш трутовско саће, градити трутовско саће, онда ће га пчелер исјећи и на његово мјесто углавити пчелиње подуже саће. Да би пчеле углавиле уметнуто саће, пчелар ће увече од кошнице уста окренути горе, покриће кошницу платном и пчеле ће саће уметнуто утврдити.

(Наставиће се).

Главни уредник.

Топљење воштине.

Цудноват натпис помислиће многи пчелар, кад га прочита и нада ће се ту можда новини каквој, но то овде не ће бити, него сам само намеран по жељи преч. господина одговорног уредника, да саопштим „Српском Пчелару“ и његовим штованим читаоцима за један начин топљења воштине, који је г. одговорни уредник у „Пчеларској библијотеци“ свеска II. стр. 11. навео само по чувењу од једног господина иначе пчелара, но који начин он сам није покушавао.

После парне справе за топљење воштине излишно је писати и говорити о другим начинима топљења, рећи ће многи пчелар, но, ја рекох, да сам то намеран, да саопштим по жељи г. одгов. уредника.

Заиста је то била кубура, као што вели госп. проф. Живановић у III. св. свога „Пчелара“ кад се „морало саће кухати у суду, па пазити да се не догоди каква несрећа, па онда у џак усути и исцедити из њега восак. Па на послетку опет остане у комини неисцеђеног воска“.

Но, данас поред парне справе зар да се и мисли на какве примитивне начине?!

Ја мислим, да је добро и тај начин навести, ако ни зашто друго, а оно ради повести о топљењу воштине. А можда ће коме пчелару баш и добро доћи, јер не буде ли имао парне пресе, уверен сам, да ће радије топити восак овим начином, него оним пређашњим, ма да Воркапић говори и саветује пчеларима да „тко нема воштане пресе, нити какова посебна строја за то, може си отопити воштину овако: све сурове комадиће воска, нека у котлу или лонцу провуха, док

се сви ти комадићи не растопе, сва се ова смијеса и то док још најбоље кипи улије у ланену врећицу. Кад је већа чест те смијесе из вреће изтекла онда се остатак с врећицом из јаког вара метне у прешу, те се што брже испреша. Може се још један или *дваишт* ставити у кипућу воду, а затим сваки пут изпрешати. Прешањем добивени восак спрјежи се поврх воде, а док охладни, извади се као плочица и стави *оцеш* у кипућу воду, да се одстране суровине, које се у њем још налазе. *Ово чистићење може се поновити два или три пушта, док није восак сасвим чист*". Кад Воркапић препоручује тај неспретни и кубурни начин ономе „тко нема воштане пресе“, онда је много боље препоручити таковоме онај начин што га је одговорни уредник чуо од једнога господина иначе пчелара, јер је тај начин са свим прост и лак.

Ја сам топио восак на тај начин по опису г. уредника овако: узео сам једну повелику чинију (колику год сам могао прогурати кроз врата од пећи), напунио сам је водом, а преко чиније метнуо два дрвета, па на та два дрвета наместио сито од жица пуно воштине (воштину сам мало згњечио, да више у сито стане) — те сам полако чим је хлебац извађен, угурао чинију са ситом у пећ и врата затворио.

То вам је сав посао око топљења воштине на тај начин, осим што још морате извадити чинију напоље. Ја сам оставио восак у пећи два дана (можда сам га и пре могао извадити) — и кад сам га трећи дан извадио, задивио сам — јер сам ја страшно кубурно топећи восак — кад сам видео, да се по води ухватила дебела кора жута као дукат. Тај дивни восак можете узимати с воде руком и радити њиме шта хоћете. Ја сам га свега у једну лопту згњечио. Комину сам мећао у врелу воду, ал' не беше више ни трага од воска у комини.

Радоваћу се, ако овај мој покушај и опис још коме од користи буде, ако пак не — бар сам испунио своје обећање г. одговор. уреднику.

Бешка.

Светозар Дујановић.

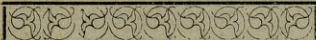
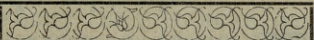

Призори при спаривању матица.

Авске и преклањске године о ројидби видјели смо призоре на пчелињаку, какве нијесам опазио за 24 године својега пчеларења. Као мала ројчад витлали су се по ваздуху трутови. Ондје видиш ројче у ваздуху, гдје се комеша, мало се даље од тога комеша друго ројче у ваздуху, тако да их је било до десетак у ваздуху око пчелињака и даље од пчелињака. Људи, који су радили по винограду у близини пчелињака, викали су на нас, који смо били у пчелињаку: ево ројева! Мој пчелињак лежи у дољи у воћњаку. Око њега су и у њему су сама дрвета јабуке и крушке тако да се та ројчад тешко могла и видјети са пчелињака. Али будући да пчелињак лежи баш крај воћа, а до њега одмах виноград, то само дванут кад коракнеш из пчелињака, а ти си на чистини у винограду. Ту се могле видјети те гомилице трутова како се витлају по ваздуху. На вику надничара, који су мислили да су то ројеви, изидемо из пчелињака у виноград на чистину, па смо посматрали како се трутови витлају у гомилама по ваздуху. Гомилица се трутова витла у ваздуху доста сниско од земље, па се уједанпут спусти на земљу и трутови се распрште којекуда. Ове године о ројидби могло се видјети тако што и на пчелињаку пароха Васе Латинкића. Он пише како је било једнога дана толико гомилица од трутова у ваздуху да је изгледало као да се све кошнице роје. Ови се трутови у гомилама витлају за младом матицом, која је излетјела из кошнице да се спари и оплоди. Витлање то траје за матицом ваљда дотле док се који трут не спари с њом и она не окрене лет свој на пчелињак у кошницу, из које је излетјела. У том лету и витлању трутова за матицом најсрећнији трут, који се удворио код матице, плати главом, а матица задовољна окрене лет натраг, а остали се трутови, несрећне удворице распрштају из гомиле даље на земљу, па одатле се покуњена носа враћају својим кошницама.

Гл. уредник.

Дописи.

Милошевац. Босна.

Поштовани уреднице!

Као претилатник „Срп. Пчелара“ читајући исти лист, налазио сам поред свега и ово, мед као лек и храна.

Па како се и овде код мене то догодило, држим, да ће добро бити, да то доставим уредништву „Срп. Пчелара“, као што следује.

Тода Удраговић, жена председника цркв школ. општине овдашње, боловала је од ноге и то тако, да јој је нога од колена до чланака била у самој рани. Иста је куповала лекове и обавијала, али показали се неуспешни. Једног дана месеца априла дође ми њен муж Станко, те ме зашита да ли имам натопљена меда и настави приповедати како жену боли нога и како су пробали све и сва, само да бино га оздравила и ране се у красту ухватиле. Па даље вели, да им је неко казао, да облажу натопљеним медом, па ће проћи, а меда нисам нигде могао наћи, него сам чуо да си ти цедио мед на Ускрес, па за то сам дошао, да ми даш једну чашу.

Но како сам имао истресаног меда, дао сам од прилике 20 д. г. После 5—6 дана отидем код председника, али му жена хода боса без завоја на нози. Ја сам је запитао, да ли је добар мелем медени. Она одговори, да јест али још није сасвим прошло и вели, да имам још меда ваљда би сасвим зарасло. На то сам јој дао још ону исту чашу као и први пут и за неколико дана сасвим је оздравила.

Станко Милошевић.

Књижевност.

У 7. броју органа ердељског пчеларског друштва: „Méhészeti közlöny“ штампан је чланак: „A Zsivánovics-féle „amerikai“ méh-kaptár“ који је написао одговорни уредник „Српскога Пчелара“, у којем приказује Живановићеву американку.

— У „Веснику Српске Цркве“ у свеску VI. има лијепо предавање „Свештеник и пољска привреда“ које је говорио у богословији свештеник Ст. М. Димитријевић.

— **Неке медоносне биљке** израдио *Жарко М. Ружић*. То је таблица, на којој су израђана имена од 28 медоносних биљака, какву земљу требају, кад цветају и дозревају и од какве су користи за стоку.

П а б и р ц и

* * Пчеларска предавања држао је одговорни уредник у првој половини прошлога месеца у манастирима Привиној Глави и Кувездину. Судећи по расположењу братства и г.г. настојатеља пчеларство ће добити полета у тим манастирима. Настојатељ Кувездина г. протосиђел Д. Бранковић сам је изучавао рационално пчеларство, те је ове године основао пчелињак, у којем се рационално ради под његовим надзором. Паша је у Кувездину изврсна. Преко целе године има добре паше, тако у рано пролеће почиње са дреном, после овога ређају се љубичица, врба, репица, воће, багрени, липа а завршије белим босиљком. Поред ружнога времена у прошлом месецу за време липе поједини ројеви изградили су за десет дана пола американке и поред легла још су и доста меда имале. У Привиној Глави је паша уопће слабија, главна је липа.

* * У Привиној Глави у ходнику има једна стара слика. Садашњи настојатељ г. Теофан Косовац пре педесет година још као искушеник затекао је исту слику као врло стару, када је постао настојатељ обновио је исту, али ону стару израду није вређао. На тој слици је израђен лик Деспота Јована, који је и саградио манастир као своју задужбину, а поред лика Деспотова израђен је лик једнога старога монаха, који је окружен кошницима и пчелама. Име је тога монаха „Прива“ забележено. Традиција прича да је Деспот Јован имао силне кошнице те је једним пчелињаком управљао и радио пустињак Прива и уз то се Богу молио и испоснички живео на месту где је сада манастир.

— **Надзорнику Немцу над људима на долми жељезничкој у Михаљевачкој шуми** близу Карловаца запалио је њеки раденик из освете пчелињак од 72 ћерзонке, који је сасвијем и изгорио.

— **Њеки пчелар из Аустралије купи један сат с јајима и отвореним леглом** из народа талијанскога, да би отуда захватио талијанске матице. Одатле развије се једна талијанска матица, али будући да је доцкан у јесен било није се могла оплодити и почне носити трutowска јаја, из којих се развију трutowи талијански, који

на друго љето оплоде многе матице наше расе као што свједоче бастарди пчеле У близини његова пчелињака у округ на двадесет миља није било талијанских пчела. Јасан доказ да су и од неоплођених матица тртови плодни.

Одговори.

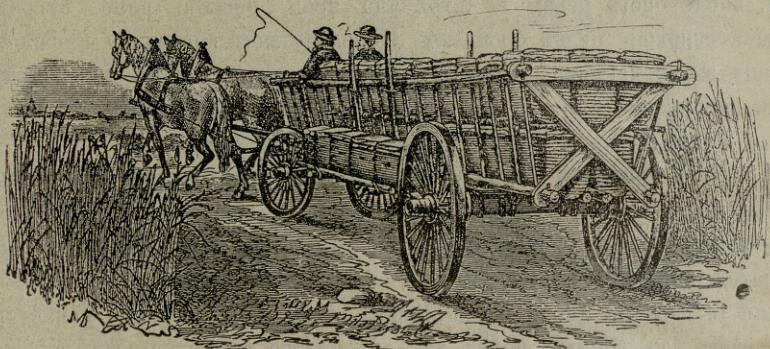

Г. Г. П. — *Добрица.* Дугујете још 50 новч.

Г. Г. С. Мокрин — Дугујете још 1 фор.

Г. В. К. Бос. Шамац. — Дугујете за прошлу годину још 1 форинту.

Г. Р. Кр. — *Ужице.* Преко Пч. вђ. задруге у Београду смо примили за вас 4 фор. Према томе ви сте до сада укупно платили 19 фор. међутим I. год. за 9 примерака à 2 фор. = 18 фор. II. и III. год. 1 примерак à 2 фор. = 4 фор. свега 22 фор. дакле ваш би рачун био измирен када би још 3 форинта послали. Поздрав!

Кола за превашање плетара.

Власници Јован Живановић и Иван Маширевић.

Претилата, огласи, рекламације, рукописи и све што се тиче уредништва шаље се уредништву „Српског Пчелара“ у Ср. Карловце.“

Претилату за Србију прима Пчеларско-воћарска задруга у Београду.

За огласе и објаве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова а за жиг сваки пут по 30 нов. — Неплаћена писма се не примају.

Рукописи се не враћају.

Штампа Српске Манастирске Штампарије.